

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutczá 6. sz.

Felelős szerkesztő:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Evangelikus papi tekintély. (Laucsek Jónás). — A gyermek-istentisztelet. (Guggenberger). — A diakonisszákról. (Láng Adolf). — Belföld. — Külföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

Evangelikus papi tekintély.

E cím alatt az „Ev. egyház és iskola“ 17. száma egy cikket hozott, melynek — mint az utolsó sorokból olvasható — még folytatása is lesz. Meglehet, hogy a tisztelt cikkíró a folytatásban az általa már is felhozott tényezőkön kívül még egyéb oly dolgokra is rá fog mutatni, melyek az ev. papi tekintélyt napjainkban mindinkább és inkább csorbítják, — de mert az ügy édes mindnyájunkat illet, akik csak arra vállalkoztunk, hogy az Úr szőlőjét munkáljuk — azért úgy gondolom, nem fog ártani ha többen is hozzá szólunk s tapasztalataink és véleményeink szellőztetésével oda törekszünk, hogy azt az *igazi értelemben vett tekintélyt* — legalább mennyire tőlünk függ — ismét kiemeljük a porból. Ezen szándéktól indítatva, bátorkodom én is egyet-mást a fontos tárgyra nézve elmondani.

Szerény véleményem szerint az ev. papi tekintély sülyedésének egyik tényezője már az is, hogy *theologiai intézeteink a gymnasiumi tanulóknak mindegyikét befogadják*, aki csak az érettségi vizsga után kijelenti, hogy pap akar lenni. Nincs itt személyválogatás, nincs tekintet sem a külső, sem a szellemi kvalifikációra, valamint szintén arra sincs, hogy milyen erkölcsi multja van a reverenda után vágyó ifjunak.

Azért, mert a *testi fogyatkozás*, a külalak hiánya a természet mostohaságának tulajdonítható, intézeteink előjárói nem törődnek vele, ha az a theológiára vállalkozó ifju akármilyen törpe, kisdud testü legyen is, ha szintén a kathedrából majd csak a feje bubja látszik is ki; de nem törődnek azzal sem, ha még oly eltorzított arczu, külsejü is az illető. Pedig véleményem szerint jó volna a figyelmet erre is kiterjeszteni annak idején, hiszen a papnak egyik s főhivatása a szónoklás, már pedig egy megnyerő külsejü szónokot bárki is örömöstebb hallgat, mint egy olyant, a kinek alakja rossz hatással van a szemekre. A tekintélyt a papnál első sorban is a templomi fellépés emeli, esetleg csökkenti.

Nagy hátrányára van az ev. papi tekintélynek to-

vábbá — hogy még valamit szóljunk a külsőről — az is, hogy *ahányan vagynnk, annyiféleképen öltözködünk*. Tapasztalatból szólok, midőn azt mondom, hogy a nép nagy sulyt fektet arra is, ha nemcsak a reverendáról, hanem egyéb öltözékéről is ráismerhet már jó távolról is papjára. Felhozzák talán némely paptársaim, hogy a nagyon is szerény fizetésből nem telik a tisztességes öltözködés. Igaz — a ruha pénzbe kerül, de én mégis azt gondolom, hogy akik erre nézve is azt a szűk fizetést emlegetik, azok ezt csakis silány mentségül használják. Lehet bizony kevesebb költséggel is tisztességesen öltözködni, csak legyen annak a papnak hozzá egy kis ízlése s legyen meg benne az az ambíció, hogy mint mindenben, úgy a külső által is példát törekszik híveinek mutatni. Ismerek papokat, a kik tarkabarka, lebegő csokorra kötött nyakkendővel, tulságosan kurta, többnyire színes kabátban, a kabát zsebéből kifityegő zsiros dohányzacskóval, a legprimitívebb szabásu szűk nadrágban, letyegő, bő száru csizmában járnak-kelnek faluhelyeken a nép között. Már aztán ilyen külsejü papnak csuda-e ha vele találkozó hive csak úgy felvállról köszön? csuda-e, ha az az atyafi csakugy sutyomban hangoztatja feléje azt a „tisztelendő ur“ czimet.

Nagyon furcsán veszi ki magát az is, hogy az *egyik borotválkozik, a másik torzon-borz hajuzst, szakált ereszt*. Anélkül, hogy erre több megjegyzést tennék, elmondok egy esetet. Történt ugyanis, hogy két pap együtt utazott. — E kettő közül az egyiknek borotvált, a másiknak szakálos, bajuszos orcája volt. A mint több falun keresztül haladtak az utcán járó nép egész tisztelettel köszöntgetett ezen idegen utasoknak. Végre a szakálos pap ilyen észrevételt tesz: „megfoghatatlan előttem — én már erre igen sokszor utaztam, s nekem ily buzgósággal ezek az emberek még sohasem köszöntek.“ Kollegája erre — tréfásan — ezt a megjegyzést tette: „barátom, ne vedd rossz néven, ha azt mondom, hogy most is nem annyira neked, mint nekem köszöngetnek, mert rajtam felismerik a papot.“

De nem folytatom tovább; akármilyen véleményben legyenek is egyebek, az én meggyőződésöm, és pedig tapasztalatból merített meggyőződésöm az, hogy sok pap már

külső megjelenése által is rontja a tekintélyt, s ha a magáét rontja, csökkenti a többiét is egyszersemind.

Én is felhozhatnám azt is, hogy többen az által vesztik el tekintélyüket, mert *nincs semmi megnyerő modoruk*, nem tudnak a néppel, a nép izlése szerint elég szívélyességgel érintkezni, beszélni, a miveltebbeket pedig szinte kerülnek, mert a finomabb társalgás épenséggel nincsen kezükre. De hát erre nézve azután védelmet is lehet felhozni, azt t. i. hogy theologiai intézeteinkben ilyesmire ugyanhogyan nem is nevelik ám az ifjakat. Pasztoralist tanultattak ugyan velünk, de ez is csak száraz paragrafusokból állott, elég volt ha azokat szóról-szóra betanultuk, a hozzá szükséges és az életben használható jó tanácsok elmaradtak s úgy látszik ujabban még inkább elmaradnak, mert a mostanában végzett theologusok, illetőleg felszentelt papok, még kevesebbet adnak a külsőre, a modorra, mint az öregek.

Nagyban hátrányára van az ev. papi tekintélynek az is, hogy amint külsőleg a viseletben, a modorban elterünk egymástól, úgy nincs *egyöntetűség szellemi munkálkodásunkra nézve is*. — Agendája most már a fiatalabb papok közül csak minden tizediknek van, nincs tehát mihez a többség magát alkalmazza. A templomi istentiszteletnél — ünnep- és vasárnapokon — még csak van egy kis egyformaság amennyiben majdnem mindnyájan az előirt evangéliumok alapján predikálunk; de keresztelelnél, egyházkelésnél, esketésnél, itt már — lehet mondani — ahányan vagyunk, annyiféleképen járunk el. Még nagyobb az eltérés a temetéseknel. Egyik helyen bucsuztatóval, másik helyen csak imával, sok helyen pedig még a gyermekeket is predikációval temetik. Mit idéz elő ez az egyformátlan eljárás, könnyű kitalálni. A nép azt a papot, a ki bucsuztat is, vagy a halott fölött prédikál, magasztalja, dicséri, azt a papot ellenben, aki csak imádkozik, alázza, ilyen-olyan tudatlannak, szegénynek hieszteli.

Az is tekintélyünk ellen van, hogy bár ostorozzuk is azt a sokat emlegetett *korszellemet* mindamellott közülünk is *igen sokan elragadtatnak általa. Elvilágiasodott* — hogy úgy szóljak — *maga az egyházi szónoklat is*. Templomi beszédeknel sok helyen a biblia legfeljebb csak arra szolgál hogy az alapige olvastatik belőle. Vannak papok, akik szinte tüntetnek azzal, hogy egyre-másra citálnak a költők, a hajdani görög, latin bölcsök műveiből, ellenben a legnagyobb bölcsnek, Jézusnak szavait csak elvéve veszik nyelvükre. Pedig a népnek most is legdrágább, legkedvesebb könyve a biblia s azért megy a templomba, hogy az Isten igéjét hallgassa, ha ezt nem hallotta, nem is épült lelke a beszéden s papja iránt sem buzdul olyan tiszteletre, a minő tiszteletet érezne és táplálna iránta keblében akkor, ha az Úrnak ezen szolgálja valóban az Urat szolgálná.

Noha többet is tudnék még felhozni olyast, a mi tekintélyünket napról napra alább sülyeszti, de hát azt gondolom — majd szólnak ehez mások is, azért csak egyet említek még meg röviden.

Kimondom ugyanis nyíltan, hogy *nagyon is szabadjára vagyunk eresztve* és ezt a szabadságot többen igen felhasználják, vele visszaélnak. Sok a mértékletlen életű közöttünk; vannak kollégák, akik csak akkor tartóztatják kissé magukat, ha reverendában vannak, ha ezt ledobták, oda vegyülnek a mulatozók közé s azokkal versenyt üritgetik

a poharakat, míg nem teljesen levetkőztek minden papiaságot magukról.

A mit itt — tapasztalatból szólva — elmondtam, mind abból az is kiviláglik, mit kellene tenni magoknak az ige hirdetőinek, hogy papi tekintélyük csorbát ne szenvedjen, az a tekintély t. i. mely okvetlen szükséges arra, hogy a számunkra kijelölt munkatér parlagon ne maradjon, hanem az Isten dicsőségére s a lelkek üdvére minél több és nemesebb gyümölcsöt teremjen!

Laucsek Jónás,

vadosfai ev. lelk.

A gyermek-istentisztelet.

Az „Ev. Egyház és Iskola“ 16. számában a fenti cím alatt egy igen érdekes cikket olvastam. A cikkben vitatott eszmét igen fontosnak tartom s ezért a szőnyegre hozott kérdéshez legyen szabad nekem is hozzá szólanom. A kérdéses cikk polemiájába nem szándékom ugyan beleszólni, annál kevésbé, minthogy *Isó* tisztárs úr cikkét ismerni nincs szerencsém. De a felhozott kérdés általános érdekű lévén, helyén valónak találok, hogy a kérdéshez többen is hozzájárjunk.

Mindenek előtt megjegyzem, hogy épen nekünk protestáns lelkészeknek az ifjúságnak vallási oktatását különösen kell szívünkön hordanunk. És hozzáteszem: nem tanácsos megelégednünk azzal, hogy az ifjúság a vallásban csak addig oktattassék, míg a mindennapi iskolába jár, hanem ez oktatást ki kell terjesztenünk a konfirmáció utáni legalább 5—6 évekre is. Úgyhiszem, ebben mindnyájan egyetértünk. És már most nézzünk az egyes időszakokra eső munka feladatát és mikéntjét.

Hol iskoláink *felekezeti*, tehát a mieink, ott a vallási oktatás miatt nem aggódom. Ott vannak első sorban ami tanítóink, saját egyházunk gyermekei, kik egyházunk történetéből megtanulták azt, hogy egyházunk aszerint áll vagy bukik, amint a vallási oktatást vagy igen lelkiismeretesen gyakoroljuk vagy elhanyagoljuk. A lelkiismeretes tanítás ellenőrzése pedig nekünk lelkészeknek kötelességünk. Eljön aztán még minden évben a konfirmándusok oktatása, mely tisztán csak a lelkész feladatát képezi s amelyre kiváló gondot kell fordítanunk, hogy aztán, mikép vették az Úr Jézus Krisztust, aképen járjanak ő benne, meggyökerezvén és felépülvén ő benne, és megerősülvén a hitben, a miképen tanítottak, bővelkedvén abban háladással!

Másként áll azonban a dolog ott, hol az iskolák *nem felekezeti*, tehát nem a mieink. Ez iskolákban a mi gyermekeink vallási oktatásáról biz nekünk lelkészeknek kell gondoskodnunk s ha ez — a mi sok helyen tán igen természetes — sokszor nehezünkre is találna esni, meg kell gondolnunk, hogy ezzel azon fontos misszióknak tartozunk, melyet hivatalbalépésünk percében saját egyházunk irányában magunkra vállaltunk.

Már most ugyan ezen gyermekekkel, kik akár a tanító, akár a lelkész által a héten át a vallásban rendszeren oktattattak, tartunk-e akár hétköznap, akár vasárnap még külön predikációs isteni tiszteletet? Én azt mondom: nem! Az e korban levő gyermekeknel a reájuk fordított külön predikációknak haszna nem lesz. Igen, ügyeljünk reá, hogy

a korosabbak közülök a vasárnapi rendes isteni tiszteletben résztvegyenek, velünk ott énekeljenek és imádkozzának — a prédikációból is egyet-mást már meg fognak érteni; — de egy egész külön prédikációval nekik igen keveset fogunk használni.

Következik most az idő, midőn a gyermek a *mindennapi iskolából* kilép. Következnek a konfirmáció utáni évek. Ezen évek a zsenge, nagyon is fogékony és a legkülönbébb benyomások alatt álló kis szivekre nézve a legveszélyesebbek. Ilyenkor őket kezeink közül teljesen világgá bocsátani, megbocsáthatlan mulasztás volna. Ezeknek nagyon is kell a külön gyermeki istenitisztelet.

Csak az a kérdés, hogy az mikor és minő alakban tartassék? Szó sem fér hozzá, hogy csak vasárnap, de tán szó fér a mikénthez? *prédikáció* legyen-e vagy igazi tanítás? Én a *tanítást*, azaz a katechizációt célirányosabbnak tartom a prédikációnál, még pedig azért, mert a katechizációnál a mi munkálkodásunk közvetlenebb, ez által a gyermekkel magunkat jobban megértethetjük, a nyert feleletek által betekintést nyerünk gondolkodási módjába, alkalmi elbeszélések által érdekelttségét inkább felköltethetjük s mélyebben s tartósabban hathatunk szívére, mint egy prédikáció által, melynél soha sincs alkalmunk megtudni, valjon a gyermek megértette-e? s melyből — s ezt ne vegyük neki rossz néven — tán a *vége* fogna neki legjobban tetszeni. Ez az én véleményem.

Guggenberger.

A diakonisszáról.

Disselhoff Gyula budapesti előadása.

Ápril 24-én esti hét órakor tartotta *Disselhoff Gyula*, a kaiserswerthi nagyhirű diakonissza-intézet igazgatója és lelkésze fentcímzett előadását a budapesti német református templomban. Görögországi és konstantinápolyi utjából a Rajna mellékére térendő, néhány napot töltött Budapesten és vendége volt Koenig Rudolf lelkész atyánkfának, ki a „Bethesda“ diakonissza-intézet mellett, a város liget egyik villájában lakik. Ápril 24-én délután volt szerencsém azon szűkebb baráti körben jelen lehetni, amelyet Koenig Disselhoff köré gyűjtött és létesíteni azon összeköttetést, melynélfogva a kaiserswerthi diakonissza-intézet mozzanatairól, egyházi lapjaink számára koronkénti értesítéseket veendek. D. hivatalos utat tett, amennyiben intézetének növendékei a keleten nagy számmal vannak elhelyezve és jelenleg a „Bethesda“ főnöknéje is onnan került hazánkba. Mint D. nyilvánosan is felhozta, előadása nem volt kidolgozott, miután erre ily hosszú utazás nem alkalmas. A szépen megtölt és gázzal világított templomban egyházi ének előzte meg és zárta be az előadást, előadó maga pedig szabad imával kezdte és végezte beszédét, melyet én és Riese hitjelölt utánirtunk. Az előadás e következő volt:

Midőn a diakonissza-ügyről szólok, harmincz évi tapasztalat- és munkásságra alapíthatom azt; mindazáltal nálamnál nagyobb tekintélyt kívánok ez ügyben megszólaltatni, t. i. Pál apostolt. Ugyanis a rómaiakhoz irt levele utolsó része két első versében így szól (felolvassa): „Ajánlom nektek Phoebét, a mi nénénket, ki a Kenchrea városbeli gyülekezetnek szolgálója, hogy őt fogadjátok be az

Urban, mint illik a szentekhez és mellette legyetek, valami dologban nálatok nélkül szükkölködik: mert ő sokaknak szállást adott, nekem is.“ Azaz ajánlja Phoebét, mint a kenchreabeli gyülekezet diakonisszáját, ki sokaknak, többi közt az apostolnak magának is szolgálatokat tett.

Világos ez igékből, miszerint a diakonisszaság nem a jelenkor növénye, hanem olyan, melyet Pál apostol maga ültetett a keresztyén egyház kertjébe. Maga mondja, hogy a diakonisszaság apostoli hivatalának támogatására szolgált.

Néhány héttel ezelőtt ott jártam Athéne hajdani areopágusán. Ez hosszura nyúló, kopár sziklaháton fekszik, hol sziklába vágott lépcsők vezetnek az areopágiták kőbe vésett üléseikhez. Ott fen gyönyörű kilátás nyílik a hajdani Athéne régi dicsőségére. Maga előtt látni ott a sok száz éves akropolist, a diadal szobrot, Athéne templomát, Herkules és Bachus amphitheátrumát, azon üléseket, honnan egy Demosthenes és Aeschines szónokolt, a még ép Theseus templomát és a hegy kerületén túl Jupiter templomát.

Oda, az areopágusra hurezolták fel egykor Pált (Csel. 17, 19), hogy *ott* megszónokoltassák és megtudják „mit akar mondani e csacsogó ember.“ Tették pedig ezt valószínűleg azért, hogy az alatta elterülő fény elnémitsa őt. De épen az areopáguson predikálta az élő, a feltámadott Krisztust, a zsidók botránya és a görögök nevetsége tárgyát.

Innen Korintusba ment, de előbb Kenchreában szállt ki és alapította az ottani gyülekezetet s ezzel együtt a diakonisszák intézményét, melyről megemlékezve bevallja, hogy neki nagy könnyebbségére szolgált. Vajjon miben? A bűn és a bűnből eredt inség elleni harczban. Mert a míg Pál megirta a hitből megigazulás és a munkás szeretet tanait hirdető levelét a Rómaiakhoz, addig Phoebe megvalósította szeretete munkáival tanait, sőt levélhordozója lett, maga vitte el a levelet Rómába. A diakonisszaság segédkező szolgálat volt a lelkészi hivatal előnyére.

Kis híja a 25 esztendőnek, hogy négy diakonisszával utaztam a Dunán lefelé és Traján császár kőtáblájához érve mondtam a nővéreknek: Ti most délkelet felé mentek foglalásokat tenni oly történelmi pontról, honnan ama császár észak felé vonult, hogy a keresztet s azzal együtt a diakonisszaságot döntse meg. Ugyanis parancsa volt Trajának, hogy a keresztyénséget teljes erővel irtsák ki és a bithyniai helytartó be is börtönöztette mindazokat, kik a római isteneknek nem akartak áldozni. Jelentésében értesíti a császárt arról is, hogy a foglyok közt két nő is van, kiket szolgálóknak, diakonisszáknak hívnak s miként ezeket a többieknél hasztalan kínoztatta szigorúbban a kintadon. Plinius helytartónak, e pogány férfiúnak jelentése újabb bizonyossága annak, mily nagy mérvben működtek közre a diakonisszák a keresztyénség terjesztésében.

Kétszáz évvel utóbb győzött a keresztyénség. De nemsokára fellépett Arius tévtonító s kigyúlt a harcz Konstantinápolyban, hol Chrysostomos püspök, csupán ez egy városból való 40 diakonissza segítségével lépett a küzdőterre. E diakonisszák közt volt a császári házból származott Olympia nevű fiatal özvegy, ki hiven támogatta a püspököt a száműzöttek insége enyhítésének munkájában. Ugyan e városban annyira virágzott a diakonisszaság,

hogy abban Kr. u. 600-ik évben „diakonisszák temploma“ is létezett.

Azótától fogva virágzott a diakonisszaság, mint a keresztyénséggel összeforrt s általa többé nem nélkülözhető intézmény. Jdeavágónak tartom IV. Frigyes Vilmos e nyilatkozatát: „Man kann ohne Nase leben, man ist aber schimpfirt ohne Nase.“ (Az ember élhet ugyan orr nélkül, de meg van csufolva orr nélkül.)

Luther idejében léteztek már olyan nők és leányok, kik nemcsak mint magán személyek gyakoroltak szeretetet szegényeken, betegeken és inségeseken, hanem e czélra hivatalosan, egyházi alkotmány értelmében alkalmazva is voltak. Okmányilag be van bizonyítva, hogy a lutheránussá vált Keppel, a Siegen melletti női szerzet, már 1567 előtt viselte a diakonissza nevet és hivatalt. Keppelt, akkoriban rendtartásainál fogva világhírű diakonisszaintézetnek tekintették.

A református egyházra vonatkozólag tudva van, hogy az alsó Rajna mellékén fekvő Wesel városában, a spanyolok dühe elől oda menekült hitbuzgó hollandiak, 1568. nov. 3. tartott konventjökben, a diakonisszaságot tárgyalva, elhatározták, hogy „ahol csak lehetséges, apostoli példa szerint, élemedett hitbuzgó nők is vétessenek fel a diakoni hivatalba.“ Fenn is állt ott ezen intézmény 1515—1610-ig, a harminczéves háborúig, mint a lelkészi hivatal áldásos támogatója.

Mindezekből kitünik, hogy a diakonisszaságnak gyökérszállai mélyen bele nyúlnak az apostoli korba. A harminczéves háború közben és után pedig rossz idő járt a diakonisszaságra.

Nincs azonban még 50 esztendeje, hogy *Fliedner Tivadar*, kaiserwerthi lelkész, katolikus vidéken fekvő gyülekezetében föllevenítette és fölvirágoztatta a diakonissza intézményt. Pénz, birtok, név és tekintély nélkül, csupán azon élő hittel kebelében, hogy a nővilág evangélikus hitének tettekben is kell nyilatkoznia, fogott a munkához. Alig 12 négyszögöles kertilak lett ott bölcsője, azon diakonisszaságnak, mely már két évvel később 25,000 talléron emelhetett czélszerű lakot ez intézmény számára. Az életképességnek csirája — a szeretetben munkás hit — rejlett ez intézményben; ezért növekedett — Isten kedvezése mellett — életnek fájává és vált minden más intézménynél inkább közkedveltségűvé.

Ha mégis kérdés, honnan a nagy népszerűség? azt felelem neked: Onnan, mivelhogy ez először *tisztán evangélikomi* intézmény, melyben nincs semmi római érdekkeresés. És másodsor, mivelhogy ez intézményt *a közinség tette szükségessé.*

Vannak ugyan az egyház körén kívül pompás, márványtól csillogó kórházak, de vajjon mi lett az azokban ápolt betegekből?

Felismertük a fogatkozást, mely szerint mi férfiak egymagunk többé nem vagyunk képesek diadalmat venni a gonoszságon s azért a sajátos, férfiak által nem pótolható hatékony adományokkal bíró nőket kellett segítő társak gyanánt belevonni ez ügybe. Innen van az, hogy minél több valahol a diakonissza, annál több utánok a kereslet és hogy, ahol nincsenek diakonisszák, nem ismerik fel szükséges voltukat.

Most már, Istennek legyen hála, 50 annyi intézetnél

több létezik 4000 diakonisszával, kik 1800 állomáson dolgoznak. Mennyi könyvet töröltek ezek le, hányat ragadtak ki az erkölcsi bukásból és életveszélyből magánházakban és országos csapások idején.

Egy vesztfáliai város községi diakonisszáját, sikosjeges időben, megállították az utcán azzal a kérdéssel, hogy igazán meghalt-e már az a bájos, mindenki által kedvelt kisasszony? — Felelet helyett elsietett a nővér a beteghez, kinek atyja lehorgasztott fővel állt leánya ágya mellett. Hallgatagon tette meg kötelességét a nővér, mire megszólal a beteg: „Atyám, kérlek, imádkozzál velem!“ E szokatlan hangra frissítővel kínálta meg kedves betegét az atya, de ez azt visszautasítva, egyre csak az imádkozást kérte. Zavarában az atya rákezd a miatyánkra, de leánya e helyett nem betanult, hanem szívből eredő, szabadon mondandó imát kívánt. Ilyenre az atya nem volt képes és így megkérte a diakonisszát, hogy imádkozzék helyette. Akkor a nővér meghajtotla térdeit, a beteg is megalázódott szívében Isten előtt és enyhülést vón a buzgó, közös imából. Ezek a diakonisszák által nyújtott balsamcsöppek, melyek felől a világ nem tud, de melyek oly kimondhatatlanul jól esnek a léleknek!

Nyomorult házikóban fekete himlőben fekszik egy erkölcstelen előéletű nő, ki diakonisszát kéretett magához. A megérkezett nővér ápolja, de élelmet nem talál a háznál s a kőfállal elkerített és elszigetelt házhoz, a kórtól való félelemből, senki sem közelit. Honnan vegyen kettejük számára élelmet, mikor a betegség elhurcolásának elkerülése miatt, nem távozhatik a háztól? Sok kutatás után végre lát a nővér egy nagy követ, azt hengeríti a falhoz, rááll és odakiált az utcán járkélokhoz: Segítsetek, hogy enni adhassak fekete himlős betegemnek! Ezen önfeláldozás mély hatást gyakorolt az arra mentekre és gondoskodva lett az élelemlről. Így veteményeznek a diakonisszák szeretetet ott, hol a szeretet hiányzik.

Katolikus városban tanítással foglalkozó diakonisszához jön egy 90 éves aggastyán azzal a kéréssel, hogy adja el neki azt a könyvet, melyből másodunokája a nővértől megtanulta ez éneket: „Wo findet die Seele die Heimath, die Ruhe?“ (Hol találja fel a lélek otthonát, nyugalmát?) mert — ugymond — előbb nem halhat meg nyugodtan, míg szive szerint nem tudja elénekelni ez éneket. Átadja tehát neki az ének-füzetet. De most kéri az öreg, hogy tanítsa meg énekelni ez éneket. Megteszi a nővér ezt is, sőt eljár házához, míg be nem tanulja az agg az éneket. Mikor azután dicsekedve mondja az öreg ember, hogy most már szive szerint megy az ének és most már bizonyos, hogy nemsokára meg fog halni; — csakugyan nehány hét mulva csendesesen ki is múlt az aggastyán.

A bádeni hadjárat alkalmával Fliedner harcztérre küldte diakonisszáit, de akkor még visszatetszőnek látszott, hogy csatatérekben nők ápoljanak férfiakat. De már az 1864-ki schleswig-holsteini háborúban 18, az 1866-ki hadjáratban 36, az 1870. és 71-ki háborúban Franciaországban 66, Németországban 200 diakonissza munkáját a legnagyobb és a legmagasabb elismeréssel vették igénybe.

Járványok idején, míg mások félnek a ragálytól, addig diakonisszáink nyugodt lélekkel mennek a betegek közé. Ily időben jelszavunk: Elő az önkéntesekkel! mert erővel senkit nem küldünk a járvános betegekhez. Mindazáltal

nem fordult elő eset, hogy növendékeinek meghátráltak volna a járványok elől.

Ezen fölül szívesen elmennek messze, idegen országokba is.

Stein ministerünk egykor így nyilatkozott: Csudálkozom előkelő leányaink és fiatal özvegynőink foglalkozási hiányán. Akinek ereje és egészsége van, munkára van hivatva.

Volt diakonisszánk, kiről 12 éves korában lemondtak volt az orvosok. Mindazáltal fohásza volt Istenhez, engedné meg neki, hogy legalább csak egy évig diakonissza lehessen. S ime! csudálatos módon kiépült betegségéből és husz éves volt, mikor mint diakonissza meghalt. Halála után találtak holmija közt egy iratot, melyben kijelenti, hogy ha mindjárt 12 részre darabolják is testét, mindenik ízében rejlenék mégis a diakonissza.

Oly egyének, kiket rá kell beszélni e hivatásra, nem valók diakonisszáknak. Az ügy önmaga ajánlja magát; e hivatáshoz égő hit és kitartó hűség kívántatik.

Egyik kedves emberünk szerette volna bottal hajtani a dologtalan leányokat és fiatal özvegynöket a Rajna melléki diakonissza-intézet felé, — de belátta, hogy mi ezeket neki mind visszaküldöttük volna. Mert e részben is fődolog, hogy a Krisztus szerelme vonzon bennünket.

Aki jót akar a népnek és a hazának, az serkenteni fogja a nőket ezen munkára és érezni fogja, hogy olyan országnak, melynek diakonisszái nincsenek, valami hiánya van, melyet a nyomorultak érdekében pótolni kell.

Láng Adolf.

B E L F Ő L D.

Az erdélyi magy. evangélikusok tiltakozása. II. 88/1884 sz.
A brassói ág. h. ev. magyar egyház tanácsától a következő átirat ment az összes erdélyi magyar ev. egyházak presbytériumaihoz:

Tekintetes Presbytérium! A brassói ág. hitv. ev. magyar egyháztanácsnak f. évi ápril 27-én tartott ülésében interpelláció folytán szóba jött azon törvénysértés, a melyet a selyki consistorium a kis kapusi ev. papválasztás alkalmával elkövetett.

Mivel ezen ügy az összes magyar evang. egyházakat egyaránt érdekli, elhatároztuk az ez ügyben hozott határozatunkról az összes erdélyi magyar evang. ekklezsiákat jegyzőkönyvi kivonatban értesíteni.

Ezen jegyzőkönyvi kivonatot van szerencsénk ide mellékelve átküldeni s annak c) pontjára a tekintetes presbytérium figyelmét atyafias üdvözlettel felhívni.

Kivonat a brassói ág. hitv. ev. magyar egyháztanács folyó 1884. évi április hó 27-én tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

17) Magyarai András a következő interpellációt intézi az elpökhöz:

„Az 1874. évi magyar esperességi mozgalmakban egyedül Ujfalu és a mi ekklezsiánk volt az mely a szászokkal tartott; 1879-ben a papválasztás előtt szász papot is hivatunk próbabeszédre, — 1882-ben nem pártoltuk a pürekerecziek átiratát amely szerint az egyházi főhatóságtól magyar levelezés lett volna kérendő: mind ezek által egyházunk a magyar hazafiságnak nem legszebb fényében

tüntette fel magát és jó hírnevének kétségtelenül sokat ártott.

Ujabbán megint olyas valami történt, amit ha elhallgatunk, egyházunkra ép oly árnyat fog vetni mint az előbbieket s ez azon körülmény, hogy lelkészünk azon tiltakozáshoz melyet a barczasági magyar papok valamely törvénysértés ellen beadtak, hozzá nem járult.

Ezért kérdem a tiszteletes elnök urat:

1. Van-e tudomása a szóban forgó tiltakozásról;
2. igaz-e hogy attól aláírását megtagadta;
3. hajlandó-e, ha tudomással bir, felvilágosítást adni, hogy miféle tiltakozás az és miért nem írta alá.

Az elnök ezen kérdésekre igenlőleg felelvén, először is felvilágosítja a kérdezőt arról, hogy a barczasági magyar evang. papok a selyki consistorium azon eljárása ellen tiltakoztak, mely szerint az, a mint a lapok (Protest. egyházi és iskolai lap 1884, 9. sz. Ev. Egyh. és Iskola 1884, 9. sz.) írják a közelmúlt napokban a kis-kapusi ev. papválasztáskor, jölehet három alkalmas, theológiát végzett pap pályázott, azokat elutasítva, az egyházalkotm. 206B §. ellenére a candidatióba két, theológiát nem végzett tanítót vett fel; — azután pedig kinyilatkoztatja, hogy ezen tiltakozással, a melyre az indítást a lapokban „Viszhang“ czim alatt megjelent*) s a magyar evangélikusokat megrovó cikk adta, teljesen egyetért, de alá nem írhatta, mert az, az esperességi consistoriumhoz adatott be, egyházközségünk pedig és annak lelkésze azon függő viszonynál fogva, melyben a szász ekklezsiával áll, közvetlen csak a szász presbytériummal érintkezhetik.

Az interpelláló a választ tudomásul vevén kifejti, hogy a selyki consistorium ezen eljárása nem csak hogy törvénytelen, hanem a magyar egyházak érdekeit mélyen sérti s különösen a mi egyházközségünkre, mely még a papválasztás jogával sem bir nagy veszély forrása lehet és indítványozza, hogy az egyháztanács a barczasági magyar papok tiltakozásához való hozzájárulását kijelentse.

Élénk eszmecsere után az egyháztanács Barcsay János és Magyarai János indítványára *egyhangulag* a következő határozatokat hozza:

a) Az elnök eljárását az egyháztanács tudomásul veszi, a Localstatutum 9. § 2 p.-ra nézve azonban kijelenti, hogy az olyan esetekre, melyekben nem saját beadványról hanem a másokéhoz való hozzájárulásról van szó, nem vonatkozhatik. Ugyancsak nem terjeszthetjük fel saját beadványunkat sem külön uton akkor, midőn a többi önálló magyar ev. lelkészekkel vagy egyházakkal közös actio és együttes fellépés kívántatik, akár kezdeményezők, akár csak hozzájárulók legyünk.

b) A selyki consistorium eljárása felett, mivel az, az egyházalkotmány 206. B §-val egyenesen ellenkezik s így törvényellenes; mivel az oly érdeket sért mely az összes ág. hitv. evang. magyar egyházakkal közös; mivel az, az egyházközségeknek az egyházi felsőség igazságosságába és jó indulatába helyezett bizalmát megintgatja:

az egyháztanács mély fájdalomának és megbotránkozás-

*) Lásd. Egyh. és isk. lap 1884. 14. 16. sz.
Ev. Egyh. és iskola 1884. 14. 16. sz.
Magyar Polgár 1884. 83. 93. sz.

sának ad kifejezést és indítatva az igazságtól, mely fent és alant egyiránt törvénytiszteletet, a magyar ev. egyházak érdekétől, mely képzett egyéneket kíván, a selyki consistorium eljárása ellen ünnepélyesen ovást tesz és örökidőkre tiltakozik.

c) Ezen tiltakozás nyomtatott jegyzőkönyvi kivonat alakjában az összes erdélyi magyar ev. egyházak presbiteriumainak megküldendő azon kérelemmel, hogy a kézhez vételtől számított két hét alatt hozzájárulásukról hozandó határozatukat hozzánk juttatni sziveskedjenek, a főtiszt. és méltóságos főconsistoriumhoz leendő együttes felterjesztés végett.

d) Ugyancsak utasittatik az egyháztanács jegyzője, hogy e kivonatot az egyházi és politikai lapoknak a „Viszhang“ című czikkre válaszképen megküldje.

Az elnök azon kijelentése után, miszerint ezen határozatok az ő véleményét is teljesen kifejezik s ezért azokhoz szívesen járul, az ülés feloszlott. Kelt Brassóban 1884. évi ápril hó 27-én. Az ágostai hitv. ev. magyar egyháztanács, *Moór Gyula* s. k. elnök. *Józsa Mihály* s. k. egyht. jegyző.

A szászok igazsága. (Viszhang.) III. Budapest, 1884. május 3-án. Azon tényezők közül, amelyeknek közreműködése kívánatos volna, hogy a célt, melynek az „erdélyi magyar evangélikusok szász rabszolgaságából való felszabadítása“ a neve, elérhessük: nem csekély fontosságú a magyar közönség, mely utóbbihoz számítom a sajtót is. Legyen szabad utolsó cikkemet nekik szentelnem.

Előttem fekszik a brassói ág. h. ev. magyar gyülekezet 1882. szept. 30-án kelt „Kérő szózata“,*) mely elmondja, hogy a magyar ekklézsia annyira meg van fosztva minden jogaitól, miszerint még papját és tanítóját is — kiket pedig maga fizet — a szászok nevezik ki és pedig nem talán egy felsőbb hatóság, p. o. konzistorium, hanem egy másik — csak hogy szász ekklézsia. No annál már hallatlanabb dolog csakugyan nincs a föld hátán: egy ekklézsia fölött, mely pappal, tanítóval, anyakönyvvél, templommal, sőt még külön temetővel is bír, uralkodjék egy másik ekklézsia, csak azért, mert amaz a zsarnok (?) Tisza Kálmán barbár nemzetéhez, emez pedig a nagy „Culturvolk“-hoz tartozik. Ezen szász gyámkodás gyümölcsözőtt is a magyaroknak: az ekklézsia jelenleg 9822 frt 87½ krajczárnyi adóssággal és hozzá még 200—300 frt évi deficittel tengeti életét. Talán ez józanítá ki az egyházat annyira, hogy 1882. febr. 2-án az önállóságot kimondotta és pedig egyhangúlag. Azonban a szászok erre azt felelték, hogyha az ekklézsia deficitjének miként való fedezését kimutatni nem tudja, önálló semmiképen nem lehet. Persze a brassói magyar ekklézsia circumspectus papja ezt mind nem így mondja el „Kérő szózatában“; de hát tudunk mi, különösen némi közvetlen tapasztalat után, a sorok közt is olvasni.

E szorongatott helyzetükben fordultak a brassói magyar evaangelikusok „Kérő szózatukkal“ a magyar közönséghez, hogy szabadságuk váltságdíjának megszerzésére tőlük segítyt kérjenek. A szász Gull, Wolf, Zay és pereputtyuk, valahányszor a Schulvereinhez zarándokolnak, pénzzel és reményekkel megrakva térnek véreikhez. Hát a brassói magyar evangélikusok mit kaptak magyar test-

véreiktől? Előttem van a gyűjtés eredményének kimutatása is.**) Valóban nyomorult eredmény. Leszámítva Budapest város igazán nagylelkű (300 frtos) adományát, egész Magyar- és Erdélyországból 1165 frt folyt be. Ebből mintegy 200 frt esik az egész ország ev. egyéneire; 200 frt a magyarhoni ev. egyházegyetem 609 ekklézsiájára vagyis egy ev. gyülekezetre átlag 33 kr. És ha még azt is számba vesszük, hogy ezen összeg nem több, mint 40 ev. ekklézsia adománya és így a 609 közül 569 semmit sem adakozott, akkor elmondhatjuk, hogy az ev. atyafiak ugyancsak kitétek magukért. Érdekes tudni, hogy az összes tót ekklézsiák közül csak N.-Rőcze, Breznóbánya, Bakabánya, F.-Rakoncza és Tiszolcz adakozott, a gazdag szarvasi és csabai egyházak nem találhatók a kimutatásban. Miért? — Érdekes továbbá, hogy sok oly ev. lelkész, aki a lapokban és az életben különben nagyon is bírja a beszéddel, a kimutatás szerint a „Kérő szózatra“ egészen néma lőn.

És vajjon mit tett a brassói magyar evangélikusokért a sajtó?

Az 1881. évi decz. 21-én az írók és művészek társasága az erdélyi magyar vagyis csángó evangélikusoknak egy magyar püspökséghez leendő csatlakozhatása tárgyában értekezletet tartott, amely kimondotta, hogy „a kérdést a sajtó útjára tereli és megbízza Dobránszky és Csiky Kálmán képviselőket, hogy bizalmas úton szerezzenek információt a kormánytól az ügy mibenléte felől.“**) Az értekezleten jelen volt Visi Imre is, a „Nemzet“ szerkesztője, br. Kaas Ivor, a „P. Napló“ munkatársa pedig „mint hírlapíró kartársai nevében megígéri, hogy a sajtó támogatni fogja a csángó evangélikusokat.“ Azután paroláztak és — a mai napig nem történt semmi, sem a sajtó útján, sem más úton; a brassóiak küzdelmét sem a „Nemzet“ sem „Pesti Napló“ szóra sem méltatta, az összes hazai lapok közül egyedül a „Budapesti Hírlap“ és a „Prot. egyh. és isk. lap“ fejtett ki elismerésre méltó buzgóságot, a többiek egy krajczárt sem gyűjtöttek. Persze ezt a kérdést nem lehetett korteskedésre használni, mint a kis üstöt.

Arany, Petőfi, Sz. István, Szabadság szobra, a bukovinai csángók és még a Ringtheater is csaknem óriási módon részesültek a sajtó segélygyűjtő pártfogásában, csak az élők, csak az itthon levő erdélyi csángók nem. Pedig talán sokkal észszerűbb annak, mivel birunk megtartásán fáradozni, mint a meglevőn át vágyaink távolába nézni.

Az elmondottakból kívánom levezetni az iránt való szerény véleményemet, minő úton segíthetne a magyar sajtó és közönség az erdélyi magyar evangélikusoknak, kikhez a hétfalusi csángók is egytől egyik tartoznak, elnyomott helyzetén.

Mint a brassói, úgy a többi magyar ev. egyház is mind szegény, mert a többiek is mindig a szászok gyám-sága — a hétfalusi ekklézsiák a brassói szász ekklézsia zsarnoksága alatt voltak, mint a brassói magyar ekklézsia még most is. A koldusbot pedig vajmi tompa fegyver! Az életben keveset adnak a szegény emberre, úgy a magyar ekklézsiák is legfeljebb szánalom tárgyai a gazdag szász ekklézsiák szemében. És ez a szegénység a legnagyobb akadálya felvirágzásuknak, vegyük el tőlük a koldusbotot s kardot adtunk kezökbe. Ezt pedig a sajtó és a

*) Lásd „Prot. egyh. és isk. lap“ 1884. 14. 16. sz.

**) Lásd „Pesti Napló“ 1881. 351. szám.

* Lásd „Prot. egyh. és isk. lap“ 1882. 139. 1.

közönség teheti meg. Nem kell oda sok, még 20,000 frt sem kell, mint a bukowinai csángóknak s mégis nem 3000, hanem 20,000 lelket fogunk megmenteni a magyar nemzetiségnek. Ne értekezzenek s ne parolázzanak sokat az írók és művészek az 1881. decz. 21-ikéhez hasonló luxusösszejövedeleken, hanem alakítsanak báró Prónay Dezső egyetemes ev. egyházi felügyelővel élükön egy erdélyi csángó bizottságot, tegyék magukat érintkezésbe az erdélyi magyar ev. papokkal és azok információi után működjenek oda, hogy az összes erdélyi magyar ev. ekleziák legégetőbb szükségleteinek fedezésére a pénzalap összegyűjtessék. Felolvasások, irodalmi esték stb, könnyen elérhetik ezt. Az erdélyi magyar ev. ekleziák intelligenciájának szaporítását, tekintélyének emelését, befolyásának erősítését s felszabadításának befejezését illető tervek a siker reményével egyedül egy ily pénzalapra építhetők; enélkül hiába csatolják őket akármiféle magyar superintendenciához: most a százszok zsarnoksága, akkor a magyar esperesség szellemi s anyagi terhei fojtandják meg.

A sajtó pedig tegye népszerűvé ez ügyet, lelkesítse a közönséget s a közönség bizonyára szívesen hoz áldozatot, hanem is sokat, de legalább sokan. Az egyes lelkes papok ekleziájokban, az esperesek megyékben, a szolgabírák járásaikban, a tanárok az iskolákban, a műkedvelők előadásaik által sokat lendíthetnek az ügyön. Mutassa hát meg különösen az a még nem adakozott 569 evang. eklezia, hogy adományát mindedig csak azért nem küldte be, mert: „gute Dinge brauchen Zeit.“ Segítsék egyelőre a brassói magyarokat. Hanem akkor azután a brassói magyar eklezia lelkészétől, tiszteletes Moór Gyula úrtól is elvárjuk, hogy az adományok kimutatásán kívül azt is közzé teszi a lapokban, mennyire haladt elszakadásuk ügye, mert erről a „Kérő szózat“ megjelenése óta egy szót sem olvastunk.

Elvégeztem mondani valómat s ajánlom azt a hivatottak becses figyelmébe. A hazai magyarság egy keleti végvárának a feladásáról vagy megerősítéséről van szó. Negyvennyolczban ott tört be a muszka. Erősítsük véreinket, most annak az ideje. Akár mit mondjon az ellenzék, a nemzetiség erősítésére, Tiszánál alkalmasabb kormány nem volt s nem lesz soha. Ne feledjük tehát:

„Most míg érzed erődöt.

— Ki tudja mi vár, —

Használd fel a perczeket,

Az idő eljár.“

Tyrtæus.

A budapesti iparos önképző kör prot. egylete május 4-én este 8 órakor tartotta meg Györy Vilmos elnöklete alatt 25. évi rendes közgyűlését. A választmány évi jelentéséből kiveszszük, hogy az egylet 25 évi fennállása óta már 1575 ifjúnak nyújtott bő alkalmat a kiképzésre és a lefolyt évben is szépen megfelelt feladatának. A tanítás kiterjedt rajz-, szám- és könyvviteltanításra, üzleti levelezésre, ügyiratok készítésére, énekre s szavalási gyakorlatokra. Könyvtárak 314 magyar és 305 német kötetre terjed. Az I. hazai takarékpénztár 200 frt segélyt adott; Budapest fővárosa 50 frtot, özv. főt. Székács Józsefné, Györy Vilmos, Goldberger Gusztáv két-két arannyal; a mézeskalácsosok testülete 5 frttal, 110 védtag 3—3 frttal s még többen kisebb-nagyobb összegekkel segítettek ezen áldásosan működő egyletet, melynek összes bevétele a múlt

évben 1534 frt 25 kr. volt, kiadása pedig 1171 frt 89 kr.; vagyona 4954 frt 53 kr. A helybeli ág. hitv. magyar-német gyülekezet két tantermet és egy gyűléstermet kezdettől fogva díj nélkül engedi az egylet rendelkezésére. Jellemző, hogy bár az egyesület czíme protestáns-egylet, mégis a jelenleg feljáró 124 iparos ifju közt van 57 róm. kath., 4 görög kath. és 4 mózes vallású; foglalkozásra nézve 45 lakatos, 43 asztalos, 12 szabó, 4 kovács stb.; nemzetiségre nézve 116 magyar, 1 német, 7 tót. A közgyűlés az egylet jóltevőinek köszönetet szavazott; elnöknek Györy Vilmost, alelnöknek Beliczay Bélát, titkárnak Falvay Antalt, pénztárnok Mauricze Vilmost, választmányi tagoknak Haraszty Jánost, Kovács Zsigmondot, Nagy Istvánt, Schübik Dávidot, Ferenczy Sándort és Malomsoky Józsefet, végre pénzvizsgálóknak Bergmann Józsefet és Lux Edét választotta meg; ifjusági tagok seniora lett Szilágyi György, budapesti születésű lakatos-segéd. Kívánatos volna, hogy ezen egylet minél nagyobb pártfogásban részesülne, különösen az iparosok részéről.

K Ü L F Ö L D.

Németország. — A bajor tudományos akadémia elnöke, dr. Döllinger, f. é. marczius-hó 19-én tartott ünnepélyes közgyűlés alkalmával az 1789-iki francia forradalomról értekezett. A szónok kiindulási pontja volt az első francia forradalom százéves emléke, mely a legközelebbi években bekövetkezik. Meg fogják tartani mint magasztos, tiszteletteljes nemzeti ünnepet, mint fényes eseményt, mely a nemzetet a népek vezetőjévé emelte és reá soha nem muló életjavak nagy bőségét árasztotta. Döllinger ezen bevezető szavak után felveti a kérdést: „Mikép és mikor fog végre valahára ezen majdnem száz évig tartó állam- és társaság-betegségnek gyógyulása tisztán és félreismerhetlenül bekövetkezni?“ és ezen kérdés megfejtése céljából behatóan megvilágosítja Thiers, Mignet, Lamartine és Henri Martin ide irányuló műveit, melyek mindannyian „a francia gyomor számára készült forradalomtörténetet, részegítő itallá tették.“ Mennyire megy a bálványimádás, mely még folyton a francia forradalommal történik, kimutatja a francia nemzet életben levő költők legnagyobbikán Victor Hugon, ki a francia forradalmat a keresztyénség megalapítása óta az emberiség legnagyobb haladásának tekinti. A forradalom valódi jellemét csak Tayne fejtegette helyesen, ő szakította szét a fénylő hajnalról szóló legendát. — Az előadás végén idézi Döllinger a történészek legnagyobbjai egyikének Tocquevillenek ítéletét: „A mai francziák jóval lejjebb állnak a tizennyolczadik század francziáinál. A forradalom 70 éve bátorságunkat, hitünket, önbizalmunkat, közérzetünket megsemmisítette és hátramaradtak a hiúság és birvágy szenvedélyei.“ Tettleg a csüggedés és gyász sötét boruja lengi át a honfi gondolkozását. De Isten Krisztus óta és Krisztus által a népeket meggyógyíthatókká tette. „Szellemileg oly erős, s most is eszményi termékekben nem szegény nép, mint a francia, a román nemzetek vezérlője, politikailag fog és kell is emelkednie, s legkevésbé volna illő a németekhez Franciaország jövőjében kételkedni, mert a németek a harminczéves háboru által ejtett sebekben sokkal nehezebben sínlődtek, sokkal mélyebbre voltak sülyedve, mint a mai Franciaország.“

A jénai egyetem javára tett hagyomány (1.500,000 márknál nagyobb összeg) tanerőinek és intézeteinek szaporítására fordított. A hagyomány oroszlanrésze az orvosi fakultásnak jutott, mely tanerőit kiegészítette és oly intézetekkel látta el magát, hogy a nagyvárosok legkedveltebb orvosi fakultásaival versenyezhet.

V E G Y E S E K.

— A Luther-társaság céljaira befolyt adományok (12. kimutatás):

Laszkáry Gyuláné	2 frt. — kr.
özv. Tihanyi Ferenczné	4 " — "
Farkas Gejza	2 " — "
Alsó bodonyi gyülekezet	1 " — "
Czimirák János	1 " — "
Tizenegy kimutatás	340 " 38 ..

Összeg 350 frt. 38 kr.

Ez összeg takarékpénztárban van a társaság czimén és javára betéve.

— A dunántúli ev. egyházkerület főtanodai bizottsága ápril 29-én, Sopronban tartotta gyűlését. — Az érettségi vizsgálatok tartására vonatkozó miniszteri szabályrendelet tudomásul vétetett és az érettségi vizsgák ideje kitézetett, írásbeli május havára, a szóbeli június 25., 26. és 27-ére. A theologusok vizsgája úgy a tanrendszer változáson ment át. Utóbbi az egyetemes egyház pozsonyi theologiai akademiájának tanrendszerével közelebbi viszonyba hozott; a vizsga pedig ennekutána alapvizsgává és szakvizsgává kibővített. A képezdének vizsgarendszerében is újítások eszközöltek. Az érettségi vizsgák mintájára átalakították.

— A békési evang. esperesség számvizsgáló bizottsága Áchim Ádám esperes elnöke alatt, mult hó 17-én vizsgálta meg az esperesség özvegy-árva- és közpénztárait Tót-Komlóson Csermák Kálmán pénztárnok lakásán és mindkét pénztárat kitünő rendben találta. Az özvegy-árva pénztárnak gyarapodása évről évre nagyobb arányokat ölt s alaptőkéje ma a 40.000 frtot meghaladja.

— Egyházi adó behajtása. A szarvasi ev. egyház azon követelését, hogy az egyházi adót a községi előljáróság hajtsa be a m. k. belügyminiszterium elutasította s rendeletében kimondta, hogy „az egyházi adók, melyeket az autonom egyházak hatáskörükben hűvekre szabályszerűen kivetnek, csakis megtagadás esetén hajthatók be az egyházi közegek által a közigazgatási hatóság segédkezése mellett, mely alkalmakkor a segédkezés iránti megkeresésnek nem közvetlenül az illető egyházi előljáróság által, hanem kizárólag az esperesi hivatal útján kell történnie.“ (Szarvasi Lapok.) — Igen érdekes! Kérjük a rendelet másolatát! Szerk.

— Nyiregyháza városi képviselő testülete ápril 22-én tartott ülésében, az evang. egyház felügyelője dr. Meskó Pál folyamodására elhatározta, hogy tanügyének fejlesztésére szánt 147,000 frtnyi alapból, a 6-osztályu gymnasiumnak 8-osztályúvá leendő kibővítésére 35,000 frtnyi tőkét s a tanhelyiségek felépítéséhez 10,000 darab téglát ad. — Helyesen! a városok felvirágzásának alapföltétele polgárainak műveltsége; ezt az áldásos kamatot hozza meg Nyiregyházaának áldozata!

— Tót-bakai (Prandorf. Hontm.) gyülekezetünk ápril 24-én templomába kitünő új orgonát állított be, melyet 1258 frton szerzett a híres Rieger testvérektől sziléziai Jügerdorfbán. kiknek már Kassán is van fiókjok, mivel Magyarországból sok megrendelést kapnak, mint ezuttal is Báthból. Bagonyáról és Zólyom-Nagy-Szalatnyáról.

— Személyiek. — Tatay Istvánt, a szarvasi gymnasiumnak nyugalomba vonuló igazgató-tanárát, ez alkalmából Tréfort Agost közökt. miniszter úr a tanügy körül szerzett érdemeiért melegen üdvözölte. A való érdemnek ily elismerése nekünk, tisztelőnek, is kedves adomány. — Mikola

György sajó-gömöri lelkész s gömöri alesperes ápril 23-án tartotta névestélyét s 25 éves lelkészkedésének emlék-ünnepét. A nyilvánult közöröm és hála méltó jutalma volt a kiváló érdemű lelképásztornak. — Szent-Iványi Miklóst fákllyás zenével tisztelték meg a sajó-gömöri egyház hívei. Hol az egyház vezetése oly kezekben van, mint az ünnepelt két férfiú: ott nem maradhat el Isten áldása s egyháznak és iskolának fel kell virulnia. — Kliment Lajos, a korponai evang. gyülekezetnek egyhangúlag választott lelkésze f. hó 4-én nagy ünnepélyességgel, az egész gyülekezet részvéte és a római kath. egyház apát-plébánosának jelenlétében nt. Moczkovcsák János esperes által lett hivatalába igtatva. A beigtatásnál segédkeztek: Kuzma Adolf, tót-pelsőci és Droppa Gyula, bábaszéki lelkészek. — Ballo Miklós, szirki (gömörm.) segédlelkész egyhangúlag szjelniczai (liptóm.) lelkészszé lett megválasztva. — Dax György, mezőberényi német lelkész f. hó 6-án tartotta esküvőjét.

PÁLYÁZAT

theologiai és gymnáziumi tanszékekre.

A dunántúli ág. hitv. ev. egyházkerületi soproni lyceumban megürült négy tanszékre pályázat hirdették, és pedig:

1. egy tanszékre a **theologiai intézetben**, melyhez kötvén van a hit- s erkölestán (felváltva), bibliai bevezetés, theol. encyklopaedia, neveléstán s vallástán tanítása egyes gymnasiumi osztályokban.

2. Három tanszékre a **gymnasiumban**, nevezetesen:

a) a **magyar nyelv s irodalomra**, melylyel még a német vagy esetleg a latin nyelv tanítása van összekötve;

b) a **latin nyelv és irodalomra**, melyhez még a magyar esetleg a német nyelv tanítása járul;

c) egy tanszékre, melyhez a természetrajz és földrajz, továbbá a **mértani rajz** tanítása van kötvén; a mértani rajzra való képesítés különösen tekintetbe fog vétetni.

A megválasztandók egyelőre **segédtanároknak** hivatnak meg **egy** próbaévre, esetleg a sikerrel betöltött próbaév beletudásával **három** évre **800** (nyolczszáz) ft. évidíj mellett és csak a betöltött **három év után** lépnek a **rendes tanári javadalmuk**, évi **1100** (egyezerszáz) ft. **tandijosztalek**, **valamint a nyugdíjra jogosultság élvezetebe**. Kivétel esetleg csak a theologiai tanszékre nézve lehetséges.

A pályázók kötelesek az illető tudományszakra képesítettségüket, életkorukat, vallásukat, eddigi szolgálatukat s erkölcsi viseletüket szabályszerűen igazolni. Kérvényüket folyó évi június hó 20-ig bezárólag az evang. lyceumi igazgatóshoz Sopronban nyujtsák be.

Sopronban 1884. ápril hó 29-én.

Karsay Sándor,
Superintendentens.

PÁLYÁZAT

a zurányi (mosoni esp.) ág. hitv. gyülekezet második tanítói állomásának betöltésére.

Kivántatik: képesítési oklevéllel igazolandó pályavégzettség, orgonálás- és énektanításban való jártasság, tanítási ügyesség magyar és német nyelvben, feddhetetlen erkölcsi jellem, evang. hibuzgóság.

Javadalom: Szabad lakás, 400 frt és az ismétlő iskolások tanításáért 70 frt évdíj, 40 frt fapénz. A fához fuvar ingyen adatik.

A sajátkezűleg irt folyamodványok, az illető okmányokkal felszerelve f. év május-hó végéig a lelkészi hivatalhoz beküldendők.

Zurány (postahely), 1884. ápril 20-án.

Bodiczky Kálmán,
evang. lelkész.